

การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความ
ปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี
THE INTEGRATION OF BUDDHIST PRINCIPLES IN
ADMINISTRATION OCCUPATIONAL HEALTH AND
SAFETY TO WORKING OF CONSTRUCTION
PROJECT IN CHONBURI PROVINCE

¹อริยวัตร จิตวิมุตติสุข, ²พระมหาสุพร รกขิตธมโม และ ³เบญจมาศ สุวรรณวงศ์
¹Ariyawat Jitvimuttisuk, ² Phamaha Suporn Rakkhitadhammo,
and ³Benjamas Suwannawong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹ariyawatjitvimuttisuk@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 28, 2022; Accepted : June 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี 3) เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน คือ หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. ฉันทะ คือ ตั้งใจทำงาน 2. วิริยะ คือ ขยันหมั่นเพียรกับงานที่ตนเองได้รับมอบหมายไว้ 3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน 4. วิมังสา คือ การพินิจพิจารณาในการทำงาน เพื่อหาข้อบกพร่องในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี อีกทั้งหาจุดเด่นจุดด้อย ลำดับความสำคัญ

¹ นิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ก่อนหลัง เพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมและโปร่งใสให้เกิดความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด 2) สภาพปัญหาการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ปัญหาด้านงบประมาณ และ ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป 3) การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีในด้านการบริหารจัดการ ตามหลัก PDCA แล้วการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ทั้ง ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจึงจะสำเร็จซึ่ง ช่วยลดความสูญเสียที่เนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ และส่งเสริมการทำงานด้วยความปลอดภัย รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัย ตลอดจนให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ และการจัดการเวลา เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ปลอดภัยในองค์กรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบูรณาการ,หลักพุทธธรรม,การบริหาร,งานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย,โครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี

Abstract

This article has the objectives are 1) study about Buddhist principles in administration occupational health and safety to working of construction project in Chonburi Province 2) study about problems conditional of administration occupational health and safety to working of construction project in Chonburi Province 3) study about integration of Buddhist principles administration occupational health and safety to working of construction project in Chonburi Province. The result is found that 1) Buddhist principles administration occupational health and safety to working is Four Bases of Psychic Power (Idhibhatha 4) such as 1. Preference (Chandha) is willingness to work 2. Strength (Viriya) is diligent in the work that he or she has been assigned 3. (Chitta) is responsibility for work 4. Vimangsa is consideration at work. There are finding deficiencies in administration occupational health and safety to working of construction project in Chonburi Province. Included find strengths and weaknesses, priority to be adapted to be appropriate and transparent and maximum efficiency 2) Problems conditional of administration occupational health and safety to working of construction project in Chonburi Province such as personnel issues, equipment, budget and general administrative issues 3) Integration of Buddhist

principles administration occupational health and safety to working of construction project in Chonburi Province in administration. In accordance with PDCA has apply Itthibath 4 such as Chandha, Viriya, Chitta, Vimangsa to manage the safety to be successful. There will reduce the loss caused by accidents and encourage safety in work. In order to accomplish the work efficiently and safely in the sustainable organization comply with safety regulations depends supporting for budget, personnel, tools and equipment and schedule management.

Keywords : Integration, Buddhist principles, Occupational Health and Safety, Construction project in Chonburi Province

บทนำ

สภาพปัญหาการบริหารงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีที่ส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุเช่น การตกจากที่สูง ถูกสารเคมี อันตรายจากเครื่องมือเครื่องจักร อันตรายจากไฟฟ้า อันตรายจากของเสียเช่น ขยะ ทั้งหมดเหล่านี้ ทั้งอันตรายจากกายภาพ อันตรายจากชีวภาพ และอันตรายจากสารเคมี การเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บเหล่านี้ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม 1) ความสูญเสียที่คิดเป็นค่าใช้จ่ายได้โดยตรง (Direct Cost) หมายถึง ความสูญเสีย ที่สามารถคิดค่าใช้จ่ายออกมาเป็นตัวเงินได้เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินทดแทน ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน หรือค่าทำศพ เป็นต้น (สมนึก สุภจันทรสุข 2552 :19) 2) ความสูญเสียที่คิดเป็นค่าใช้จ่ายโดยทางอ้อม (Indirect Cost) หมายถึง การสูญเสียที่คิดเป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อม หรือค่าใช้จ่ายซ่อนเร้น (Hidden Cost) (สมชาย รุ่งเรือง 2568 :166-167) ซึ่งคนส่วนใหญ่จะมองข้ามแต่มีค่าความสูญเสียมหาศาล เช่น ผลผลิตที่ลดลงอันเนื่องมาจากกระบวนการผลิตหยุดชะงัก ค่าใช้จ่ายและเวลาที่เสียไปในการสอบสวนหาสาเหตุของอุบัติเหตุ การเสียชีวิตและกำลังใจของลูกจ้าง ชื่อเสียงและภาพพจน์ขององค์กรที่เสียไป เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้หากประเมินออกมาเป็นมูลค่าแล้ว จะมีมูลค่าสูงกว่าค่าใช้จ่ายทางตรงมาก เปรียบได้กับทฤษฎี “ภูเขาน้ำแข็ง (Accident Cost Iceberg)” (อุทัย บุญประเสริฐ 2516: 3) ซึ่งมีส่วนที่โผล่พ้นน้ำหรือส่วนที่มองเห็นได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นเมื่อเทียบกับส่วนที่เหลือที่จมอยู่ใต้น้ำ และนอกเหนือจากสาเหตุดังกล่าวแล้วสิ่งที่สำคัญอีกประการคือเรื่องของการบริหารงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ซึ่งงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จึงเป็นงานเชิงป้องกันและมุ่งแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยหรือได้รับการบาดเจ็บจากการทำงานและรักษาหายเป็นปกติแล้ว แต่เมื่อกลับเข้าไปทำงานไปอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมการทำงานที่ไม่

เหมาะสมหรือไม่ได้มาตรฐานเหมือนเดิม ก็จะได้รับอันตรายเช่นเดิม คือ เกิดการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยอีกไม่สิ้นสุด จะเห็นได้ว่า การรักษาพยาบาลนั้น ถึงจะมีความสำคัญ แต่เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น トラบใดที่สาเหตุคือสภาพสิ่งแวดล้อมการทำงาน ยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงให้เหมาะสมหรือได้ตามมาตรฐานแล้ว ปัญหาที่ยังไม่หมดสิ้นไป ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นการบริหารการป้องกัน ควบคุมที่การกระทำและสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานเป็นหลักปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง คณะผู้บริหาร จะต้องเข้าใจการบริหารงานทุกมิติ ทั้งการบริหารงานยึดหลัก PDCA และ 4M อีกทั้งรวมถึงทรัพยากรบุคคล เพื่อเป็นนักบริหารงานมืออาชีพ ถ้าเราย้อนกลับมาดู องค์การส่วนใหญ่เน้นที่ผลลัพธ์ แต่องค์กรเชิงพุทธจะเน้นที่กระบวนการ เน้นการทำงานในแต่ละขณะ ทำงานด้วยฉันทะ มีใจรักการทำงาน วิริยะ มีความเพียรตั้งมั่นไม่ย่อท้ออุปสรรค เป็นแรงผลักดันให้องค์กรก้าวข้ามอุปสรรคไปได้ จิตตะ เป็นการใส่ใจในรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ สร้างความแตกต่างกันตรงความใส่ใจ เราเป็นองค์กรที่ทำแตกต่างจากองค์กรอื่นๆ และสุดท้ายคือ วิมังสา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ถ้าองค์กรใดมีหลักแบบนี้ รับรองว่าประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

งานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย จึงมีความเหมาะสมที่จะมีการพัฒนาต่อไปอย่างไรก็ตาม หลักการทางพุทธศาสนายังมีหลักธรรมะอื่นๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงวางแนวป้องกัน อันตรายไว้ให้ด้วยแล้ว ข้อสำคัญผู้ปฏิบัติจงพยายามปฏิบัติให้ครบและให้เหมาะสมงานนั้นจะสำเร็จลุล่วงอย่างแน่นอน ความหมายของอิทธิบาท 4 ฉันทะ คือเต็มใจทำ วิริยะ คือตั้งใจทำ จิตตะ คือตั้งใจทำ และวิมังสา คือเข้าใจทำ อิทธิบาท 4 นี้ทำให้งานสำเร็จสมประสงค์ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่าประโยชน์ของอิทธิบาท 4 หมายถึง หลักธรรมไว้คอยยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความพอใจความขยัน อดทน ความตั้งมั่น มีใจจดจ่อ และความไตร่ตรองในงานที่ปฏิบัติเป็นหลักธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยตรง สามารถวัดระดับความสำเร็จในงานได้อย่างแม่นยำ เพื่อเป็นการส่งเสริมหรือป้องกันเกี่ยวกับงานความปลอดภัยในการทำงานควรใช้โดยใช้หลัก อิทธิบาท 4 เข้ามาร่วมกับหลักในการบริหารงานด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด อันตรายหรือการบาดเจ็บในการทำงานก่อสร้าง หรือให้อัตราการบาดเจ็บลดลง รวมถึงการสนับสนุนให้องค์กรสามารถจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัย ตามกฎหมาย และมีผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการตามที่กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักอิทธิบาท 4 และสนับสนุนให้องค์กรมีระบบการจัดการความปลอดภัยที่เหมาะสมและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ใช้หลักอิทธิบาท 4 ร่วมกับสนับสนุนให้นายจ้าง ลูกจ้าง บุคลากรด้านความปลอดภัย ได้รับการอบรมเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย มีวินัยในการทำงาน และยอมรับวิธีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน ใช้หลักอิทธิบาท 4 ร่วมกับสนับสนุนให้

ภาครัฐสามารถดำเนินการตรวจสอบ ตักเตือนและบังคับใช้กฎหมายตามนโยบายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานเพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีและบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) และงานวิจัยภาคสนาม (Field Research) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิธีการเก็บข้อมูล 2 แบบ คือ การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อประมวลองค์ความรู้ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน โดยศึกษาจากคัมภีร์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งงานวิจัยที่มีผู้รู้ได้ศึกษาไว้ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยได้โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พระสงฆ์ วิศวกรและเจ้าหน้าที่อาชีพอนามัยความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง ผู้จัดการอาชีพอนามัยความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) ค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งที่เป็นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลง

กรณีศึกษาวิจัย ป.ศ.2539 และจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ งานวิจัย ตำราวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสื่อออนไลน์

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ปรึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับการการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน ของโครงการก่อสร้าง

ขั้นตอนที่ 3 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ผู้ศึกษาวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 32 ท่าน เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหาและอุปสรรค กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย คือ 1) พระสงฆ์ จำนวน 8 รูป 2) นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 4 คน 3) ผู้บริหารองค์กร จำนวน 3 คน 4) เจ้าหน้าที่อาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน จำนวน 17 คน

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ อธิบายตีความ นำข้อมูลที่ได้แล้วมากำหนดและวิธีการขั้นตอน โดยบูรณาการหลักการแนวคิดทางพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 5 การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 ท่าน ร่วมอภิปราย การบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงพัฒนาและนำเสนอผลการวิจัย หลังจากได้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและนำเสนอเป็นผลการวิจัย เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. หลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักการที่เราทุกคนมีศักยภาพเพื่อนำไปบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยกับตนเองสิ่งจำเป็นที่เป็นพื้นฐานของการทำงานและการบริหารในพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารโดยใช้อิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา การนำหลักอิทธิบาท 4 ในการทำงาน มาใช้แก้ปัญหา เพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จในการทำงาน ในชีวิตและงานอาชีพ

วอนามัยและความปลอดภัยเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกรควบคุมดูแล ป้องกัน สุขภาพอนามัยของทำงานให้มีสถานะสมบูรณ์ดีทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ด้วยดี การนำหลักอิทธิบาท 4 มาบริหารงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง โดยหลักอิทธิบาท 4 มาบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านบุคลากร คือการบริหารงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในบุคลากรการทำงานของโครงการก่อสร้าง เพื่อให้มีความพอใจต่องานนี้ทำ มีความเพียร มีสมาธิในการทำงาน และ มีการประเมินความเสี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นในการทำงานในโครงการก่อสร้างเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอุบัติเหตุจากโครงการก่อสร้างนั้นๆ

1.2 ด้านงบประมาณ หรือ เงิน คือการบริหารงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง งบประมาณได้ตามแผนที่ตั้งไว้ และงบประมาณสมดุลจากโครงการก่อสร้างนั้นๆ

1.3 ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ คือ การบริหารงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง เอาใจใส่จัดจ่อในด้านเครื่องมืออุปกรณ์ มีสมาธิในเวลาใช้เครื่องมืออุปกรณ์และพิจารณาก่อนใช้เครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอุบัติเหตุจากโครงการก่อสร้างนั้นๆ

1.4 ด้านการจัดการที่ดี หรือ การบริหารทั่วไป คือ การบริหารงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง มีความเพียรอุสาหะในการบริหารงาน มีการวางแผนงาน มีการเตรียมงาน จัดลำดับความสำคัญ มีการตรวจสอบเสมอ และมีปลอดภัยจากการทำงานในโครงการก่อสร้างนั้น ฉันทะ แปลว่า รักงาน พอใจกับงานที่ทำ คนทำงานต้องชอบหรือมีศรัทธางานที่คุณทำจะต้องพอใจที่จะทำ และมีความสุขในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย วิริยะ: ความเพียรหมายถึงความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ผู้ประกอบการต้องมีความขยันหมั่นเพียรในปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้ง ฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น จิตตะ : ความหวังเย หมายถึง การดูแลงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีจิตหรือสมาธิกับงานที่ทำ รวมไปถึงความรอบคอบและรับผิดชอบงานที่ทำไปอย่างเต็มกำลัง วิมังสา : การสอดส่องในเหตุและผลตรวจสอบและใช้ปัญญาตรวจสอบงาน ซึ่งหลักพุทธธรรมของอิทธิบาท 4 มาปรับใช้กับการทำงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัย 1. ฉันทะ คือ ความรักงานพอใจกับงานที่ทำอยู่ 2. วิริยะ คือ ขยันหมั่นเพียรกับงาน 3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน และ 4. วิมังสา คือ การพินิจพิเคราะห์เข้าใจงาน ก็จะช่วยป้องกันและควบคุมไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงาน

2. สภาพปัญหาการบริหารงานอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างจังหวัดชลบุรี จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารองค์กร วิชาชีพอาชีพวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง และ พนักงานโครงการก่อสร้างในการ

บริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้าง จังหวัดชลบุรี ปัญหาในงานย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ เพราะต้องทำงานหรือประสานงานกันกับหลายๆฝ่าย ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในยิ่งโครงการก่อสร้างมีขนาดใหญ่เท่าไรปัญหาก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ปัญหาถือเป็นข้อดีที่ทำให้เราได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองให้ดียิ่งขึ้น ตัวของคุณบุคลากรเองก็ต้องมีความรู้ความสามารถพอที่จะแก้ปัญหา หรือแก้ไขสถานการณ์ให้ผ่านไปได้อย่างดี ซึ่งถ้าหากเรารู้เท่าทันปัญหาก็เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรง สภาพปัญหา 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ปัญหาด้านงบประมาณและปัญหาด้านการบริหารทั่วไป

ปัญหาด้านบุคลากร บุคลากรที่ขาดจรรยาบรรณ ก็ทำให้ขาดกำลังใจ เบื่องานอันเป็นหน้าที่ของตน เมื่อเบื่อแล้วก็ทอดทิ้งธุระ ไม่เอาใจใส่ในงาน บุคลากรขาดวิริยะ ทำงานอะไรไม่สำเร็จเป็นขึ้นเป็นอัน ไม่เรียงลำดับความสำคัญของงาน ทำงานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา บุคลากรขาดจิตตะ คืองานที่ตนทำไว้นั้นจะเสียหาย และอาจเกิดอุบัติเหตุต่อตัวเองและผู้อื่น โดยไม่รู้ตัว หรือรู้ตัวเมื่อสายเกินแก้เสียแล้ว บุคลากรขาดวิมังสา คือทำงานไม่พินิจพิเคราะห์งานให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและพัฒนาให้ดีขึ้น

ปัญหาด้านงบประมาณปัญหาที่ละเอียดอ่อนที่หลายๆองค์กรต้องเจอเนื่องจากเป็นเรื่องเงินๆ ทองๆ ที่ต้องจัดสรรให้เหมาะสม เพื่อให้การทำงานทำงานได้อย่างราบรื่น ได้ทั้งคุณภาพ ปริมาณ และความปลอดภัยในการทำงาน ดังนั้นการจัดสรรไม่เหมาะสมหรือไม่รัดกุมก็จะส่งผลกระทบต่องาน และขาดทุนในที่สุด

ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่นไม่มีวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน มีอุปกรณ์ทำงานแล้วแต่ไม่เพียงพอ มีอุปกรณ์เพียงพอแล้วแต่ไม่เหมาะสมกับบุคคล มีวัสดุอุปกรณ์ครบพร้อมแต่ยังไม่ได้รับการตรวจสอบก่อนใช้งานก็จะไม่สามารถใช้งานได้ อีกทั้งไม่รักษาวัสดุอุปกรณ์ทำให้อายุการใช้งานสั้นต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา

ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการในการทำงานไม่รู้เรื่องอิทธิบาท 4 ซึ่งในองค์การส่วนมากจะแบ่งบุคลากรออกเป็น 2 ระดับคือระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการผู้บริหาร ปัญหาที่พบคือบุคลากรขาดความรู้ในการจัดการในการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ส่วนระดับพนักงานหรือระดับปฏิบัติการโครงการ จะขาดเรื่องความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งของตนและจะขาดเรื่องสติสัมปชัญญะในการทำงานขาดความรู้และทักษะในการทำงาน ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นในงานได้ ปัญหาด้านการบริหารการ เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในการทำงานของโครงการก่อสร้างเพราะการบริหารจะครอบคลุมทุกเรื่อง ทั้งงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ ความปลอดภัยในการทำงาน เวลาในการทำงาน เวลาสิ้นสุดโครงการ ทุกอย่างในโครงการก่อสร้างที่จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี มีผลกำไร เสร็จทันเวลาที่กำหนด และทุกคนปลอดภัยในการทำงาน แต่ในที่จะกล่าววันนี้จะเน้นในเรื่องการจัดการด้านอาชีพอนามัย และความปลอดภัยในการ

ทำงาน ซึ่งปัญหาที่พบบ่อยคือ งานเร่งด่วน งานด่วนมาก งานด่วนที่สุด ลูกค้ำขอก่อน งานแทรก งานที่ไม่ได้วางแผนหรือเตรียมการไว้ก่อน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นการรีบเร่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการทำให้เกิดอุบัติเหตุที่จะตามมา

3. การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีในครั้งนี้ หลักพุทธธรรมที่ใช้คือหลัก อิทธิบาท 4 ซึ่งถือเป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุถึงความสำเร็จทั้งในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ได้ทรงปฏิบัติมาด้วยพระองค์เอง และได้ทรงตรัสสั่งสอนให้พุทธบริษัทได้รู้และปฏิบัติตามจนเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้ง และเห็นจริงตามคำสั่งสอนของพระองค์ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา และนำมาบูรณาการกับการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีได้ดังนี้

1) ฉันทะ : รักงาน การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่มีใช้สักว่าทำพอให้เสร็จ ๆ หรือ เพียงเพราะอย่างได้รางวัลหรือผลกำไร

2) วิริยะ : สู้งาน ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน คือ พากเพียรทำขยัน หมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

3) จิตตะ : ใส่ใจงาน ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง คือ เอาจิตฝึกฝน ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

4) วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัตถุประสงค์ค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้นเพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป

นอกเหนือจากจาก หลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 ที่นำมาประยุกต์ใช้และบูรณาการเข้ากับการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีแล้ว การมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้บริหารและพนักงาน ระหว่างผู้ส่งสาส์นและผู้รับสาส์น ต้องมีการพูดคุยและมีส่วนร่วมข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีติดต่อสื่อสารกันทั้งสองทาง (2 way communication) จึงจะทำให้งานบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในโครงการก่อสร้าง สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงาน อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

หลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักการที่เราทุกคนมีศักยภาพเพื่อนำไปบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกับตนเองสิ่งจำเป็นที่เป็นพื้นฐานของการศึกษา และการบริหารในพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารโดยใช้อิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้และบูรณาการกับการบริหารงานตามหลัก PDCA สำหรับระดับผู้บริหาร และหลัก 4M สำหรับพนักงานหรือระดับปฏิบัติการ และได้องค์ความรู้ใหม่คือ PDCAb สำหรับระดับผู้บริหาร และ หลัก 4Mb สำหรับพนักงานหรือระดับปฏิบัติการ มาใช้แก้ปัญหา เพื่อให้การบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรีนั้นประสบความสำเร็จในการทำงาน รวมถึงทุกคนในองค์กรมีอาชีพการงานที่สมบูรณ์ดีทั้งทางร่างกายทางจิตใจ และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ด้วยดี รวมทั้งมีความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ทั้ง ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ต้องมีครบทั้ง 4 อย่าง ในการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยจึงจะสำเร็จซึ่ง 4 หัวข้อของอิทธิบาท 4 นี้ จะหนุนนำให้หัวข้อใดหัวข้อหนึ่งให้ดำเนินไปตามทำนองคลองธรรมให้ไหลรวมกันอยู่ถูกต้องตรงจริง ไปสู่ผลสำเร็จ ในการบริหารขององค์กรก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งตัวหลักสำคัญที่ยึดโยงให้สังคมช่วยป้องกันและควบคุมให้เกิดสภาพความปลอดภัยในการทำงาน ช่วยลดความสูญเสียทั้งทางตรง และทางอ้อมอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ

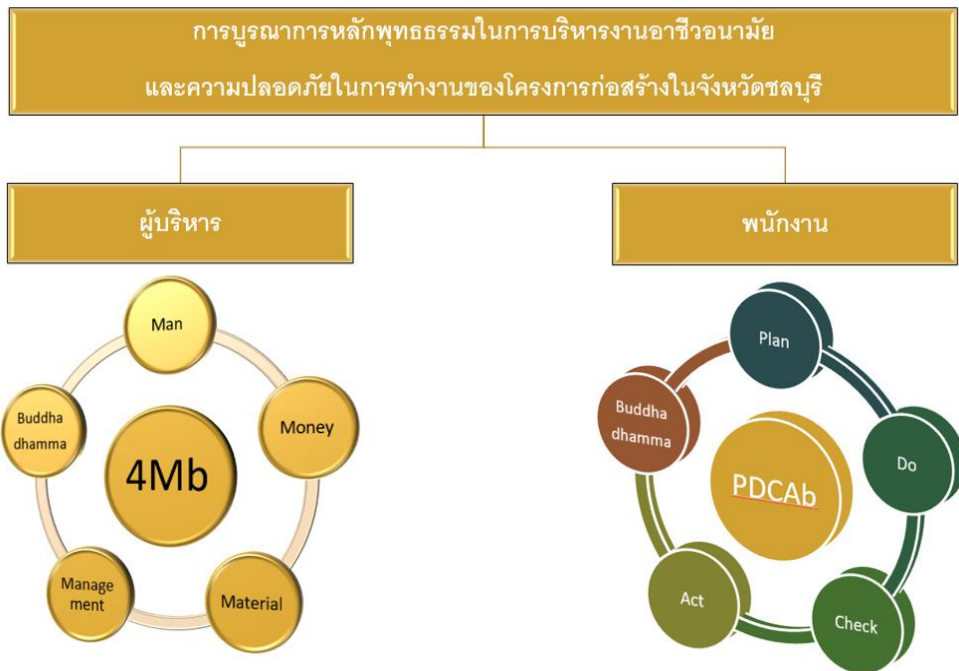
องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานของโครงการก่อสร้างในจังหวัดชลบุรี ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้แรงงานเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการเข้าไปปรึกษาหารือในประเด็นความปลอดภัยในการทำงานและเชิญให้มาร่วมประชุมกับฝ่ายบริหารในการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

2. ฝ่ายลูกจ้างต้องสามารถซักถามฝ่ายบริหารได้ตามต้องการและรวมทั้งสามารถเสนอมาตรการป้องกันแก้ไขได้ตามต้องการ

3. ใช้วิธีการปรึกษาหารือกันทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการผสมผสานกันไปตามความเหมาะสม
4. พยายามชี้แนะให้แรงงานเข้ามามีส่วนร่วมในงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
5. ร่วมเสนอแนะเรื่องนโยบาย การกำหนด (เขียน) วิธีปฏิบัติงานที่ปลอดภัย (Safe work instruction) ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นมุมมองของชาวตะวันตกที่มีต่อการพัฒนางานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สามารถบูรณาการได้ ดังนี้

แผนผัง : แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จिरดา นาคฤทธิ. หลักการจัดการ (Principles of Management). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://jiradabbc.files.wordpress.com> [28 มกราคม 2565].
- สมชาย รุ่งเรือง, (2565) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในธุรกิจโรงแรม,วารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (1 มกราคม 2565) : 166-167
- สมนึก สุภาจันทร์สุข, (2565). การบริหารงานของคณะกรรมการ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับการป้องกันและลดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการสาขา วิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษ, วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2552.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2556) “ตัวแบบ หุ่นจำลอง แบบจำลองหรือโมเดล”. วารสารครุศาสตร์. 3 (3-4).เมษายน –กรกฎาคม 2556.
- อำนวยการ แสงสว่าง. (2540). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- อำนาจ เจริญศิลป์. (2543). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์ .
- สุนันทา เลहनันท์. (2551). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ศิริอร ชันธหัตถ์. (2551). องค์การและการจัดการ.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) (2549). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2564). การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี:สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2546). การจัดการและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิมพ์พิสุทธิ์.